

Motion till riksdagen

1987/88:N12

av Erik Hovhammar m. fl. (m)

med anledning av prop. 1987/88:25 med förslag om tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1987/88

Industripolitiska åtgärder för tekoindustrin

Tekoföretagen har under de senaste decennierna genomgått omfattande förändringar. Samtidigt har branschen kommit i åtnjutande av omfattande stöd. För närvarande utgår dels ett s. k. äldrestöd (ett generellt bidrag baserat på antalet arbetstimmar), dels selektivt stöd från SIND för olika projekt som syftar till att höja de svenska företagens konkurrensförmåga.

Branschorganisationen har föreslagit att äldrestödet ersätts med en ny stödform. Effekterna av att införa dessa s. k. utvecklingslån eller avskrivningslån som ersättning för äldrestödet har utretts av SPK. Regeringen har efter denna utredning dragit slutsatsen att de negativa effekterna av förslaget skulle överväga.

Situationen för den svenska tekoindustrin är inte så krispräglad som den ofta framställs. Flera svenska tekoföretag visar goda resultat. De har anpassat sin verksamhet till det höga kostnadsläget i Sverige och till marknadens krav. I många fall har stora framgångar noterats på exportmarknaderna.

Detta måste vara den rätta utvecklingsvägen för svensk tekoindustri. Industrin kan inte i längden verka bakom ett gränsskydd eller fortsätta att vara beroende av direkta subventioner. Konsekvenserna av det sistnämnda visar exemplet Eiser. Under de nio år som staten drev storföretaget Eiser blev det aldrig lönsamt. Förlusterna kostade skattebetalarna ca 800 milj. kr. Ur det statliga krisföretaget Eiser har, sedan staten avvecklade sitt engagemang i företaget, sju mindre men lönsamma privata företag fötts. Dessa har lyckats vända långvariga förluster till vinster.

Enligt vår mening bör tekobranschen planera för en framtid utan subventioner eller särskilt gränsskydd. Statens engagemang på tekoområdet skall därför syfta till att underlätta branschens omställning. Regeringen bör inför riksdagen redovisa åtgärder som innebär att den statliga stödpolitiken är avvecklad i och med utgången av budgetåret 1989/90. Inom samma tidsperiod bör de nuvarande handelsrestriktionerna i princip vara avvecklade.

Enligt vår mening kan de s. k. utvecklingslånen inte bidra till att främja tekoföretagens omställning till en framtid utan statligt stöd eller särskilda handelsrestriktioner.

En viktig förutsättning för att de svenska tekoföretagen framgångsrikt skall klara en sådan omställning är däremot en förändrad näringspolitik, som ger upphov till ett mera företagsvänligt klimat.

E 2. Affärsverket FFV

Regeringen föreslår vissa förändringar beträffande den finansiella styrningen av affärsverket FFV. Affärsverken har av tradition varit hårt styrda av regering och riksdag. Det har bl. a. medfört att investeringsbeslut krävt riksdagens godkännande. Detta har efter hand som affärsverken börjat utsättas för konkurrens blivit ett besvärande handikapp.

Det privata näringslivet driver sin verksamhet i huvudsak i aktiebolagsform. Enligt vår uppfattning bör all verksamhet inom de olika affärsverken som inte innebär myndighetsutövning föras över i aktiebolagsform. På detta sätt får de nuvarande affärsverken arbeta på villkor som är jämförbara med vad som gäller för motsvarande privata företag.

Affärsverket FFV – tidigare förenade fabriksverken – utreddes särskilt i den s. k. FFV-utredningen (SOU 1973:38) och sedermera i viss mån även i affärsverksutredningen (SOU 1985:41).

Enligt FFV-utredningen borde FFV ges möjlighet att bedriva verksamheten på i stort sett samma villkor som konkurrerande företag. Utredningen förordade mot denna bakgrund att FFV skulle ombildas till aktiebolag. Den kritik mot en ombildning av FFV till aktiebolag som framfördes av i första hand de fackliga organisationerna var framför allt att de anställda skulle få andra anställningsvillkor som privatanställda än som statsanställda.

FFV:s utveckling hämmas av det nuvarande systemet. För att i viss mån undvika problemen med affärsverksformen bedrivs viktiga delar av FFV:s verksamhet nu av aktiebolag som ägs av affärsverket. Regeringens förslag innebär att FFV:s organisation och finanser blir ännu mera komplicerade. Det innebär också att den olyckliga blandningen av olika regelsystem permanentas. Regeringens förslag är därför inte acceptabelt. Även om det innebär vissa praktiska förbättringar jämfört med nuvarande ordning ger det likväl inte möjlighet för FFV att uppträda som ett vanligt företag. På lång sikt kommer detta att vara ett hot mot sysselsättningen inom FFV.

Under förutsättning av att rimliga övergångsregler utformas får de begränsade invändningarna mot att överföra affärsverket FFV till aktiebolagsform inte utgöra ett avgörande hinder. Affärsverket FFV bör därför i sin helhet ombildas till aktiebolag. Genom en sådan förändring skulle FFV få möjlighet att konkurrera med andra företag på lika villkor samtidigt som nya finansierings- och expansionsmöjligheter öppnas. När FFV omvandlats till aktiebolag kan företaget också privatiseras i enlighet med vad som föreslagits i motion 1986/87:N354.

Regeringens förslag bör därför avstyrkas. Regeringen bör i stället snarast återkomma till riksdagen med ett nytt förslag i enlighet med ovanstående. Frågan om omläggning av FFV till bolag har fördröjts alltför länge.

E 7. Förvärv av aktier i aktieägartillskott till SSAB

Mot. 1987/88
N12

Framgångsrika strukturomvandlingar i både Sverige och utlandet har normalt genomförts tämligen snabbt och konsekvent. Det visar inte minst erfarenheterna från nedläggningarna av de olika varven.

Stora strukturförändringar inom begränsade geografiska områden får omfattande konsekvenser både för enskilda människor och för de berörda orterna. Nu står befolkningen i Dannemora och Grängesberg inför denna besvärliga omställning.

En strukturomvandling måste ske under socialt acceptabla former. Eventuella skattemedel bör då användas till att underlätta omställningen för de enskilda individerna och inte till att förlänga tiden av osäkerhet genom statlig täckning av driftsförluster.

Det gäller att skapa verkliga framtidsförutsättningar och inte falska illusioner om fortsatt drift av olönsam verksamhet.

Framtidsutsikterna är mörka för gruvdriften i Dannemora och Grängesberg. Risken för ytterligare försämrat resultat är dessutom stor – inte minst efter den senaste tidens dramatiska utveckling i världsekonomin. En viktig faktor är risken för en fortsatt nedgång av dollarkursen. Den påverkar direkt resultatet för gruvorna. Till detta kommer problemen med en ökad konkurrens från dagbrottsbruten järnmalm från bl. a. Australien.

Förlusterna vid fortsatt drift beräknas bli stora. Det hade därför varit rimligt att göra en ekonomisk analys av konsekvenserna av att täcka driftsförluster jämfört med att använda resurser för omskolning, nyföretagande, avgångsvederlag m. m. Tyvärr saknas en sådan analys i det underlag regeringen presenterar riksdagen.

Regeringens förslag innebär i praktiken att nedläggningen av gruvbrytningen fördröjs två år.

Vi är övertygade om att det med hänsyn till befolkningen i de berörda delarna av Bergslagen vore bättre att satsa skattemedel på att bygga för framtiden än att förlänga osäkerheten genom förlusttäckning för verksamhet som dess värre saknar framtidsmöjligheter.

Nyföretagande med generösa startbidrag, väl tilltagna avgångsvederlag, satsningar på befintlig industri och sedvanliga arbetsmarknadsåtgärder vore mer mänskliga och framtidsinriktade åtgärder än regeringens förslag att under några få år täcka förluster.

Inte minst vill vi understryka betydelsen av arbetsmarknadsutbildning. Många av dem som kommer att bli friställda bör genom en individuellt anpassad arbetsmarknadsutbildning kunna få kunskaper som gör dem attraktiva på arbetsmarknaden. Det är väsentligt att medel finns tillgängliga för dessa olika åtgärder samt att åtgärderna i tiden förläggs så att de överensstämmer med den successiva neddragningen av personal vid gruvorna.

Riksdagen bör således avvisa regeringens förslag till avtal mellan staten och SSAB. SSAB bör sedan i enlighet med arbetsmarknadslagstiftningens regler, tillsammans med arbetsmarknadsmyndigheterna, ta ansvaret för en successiv avveckling av gruvdriften.

Med hänvisning till ovanstående hemställer vi

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående framtida statligt stöd till tekoindustrin,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till omvandling av affärsverket FFV till aktiebolag i enlighet med vad som i motionen anförs,

3. att riksdagen avslår vad regeringen föreslagit angående godkännande av överlåtelseavtal mellan SSAB Svenskt Stål AB och staten angående överlåtelse av SSAB Gruvor AB till staten,

4. att riksdagen avslår vad regeringen föreslagit angående överlåtelse av statligt rekonstruktionslån på SSAB Gruvor AB,

5. att riksdagen avslår vad regeringen föreslagit angående godkännande av överlåtelse på SSAB Gruvor AB av konsortialavtal mellan SSAB Svenskt Stål AB och statens järnvägar,

6. att riksdagen avslår regeringens förslag att till *Förvärv av aktier i och aktieägartillskott till SSAB Gruvor AB* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 000 kr.,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående avvecklingen av driften vid gruvorna i Dannemora och Grängesberg.

Stockholm den 24 november 1987

Erik Hovhammar (m)

Sten Svensson (m)

Per-Richard Molén (m)

Anders G Högmark (m)

Erik Holmkvist (m)

Per Westerberg (m)

Lars Ahlström (m)

Sonja Rembo (m)

